

ПРАВОВЕ СТАНОВИЩЕ УЧАСНИКІВ ПОЗОВНОГО ПРОВАДЖЕННЯ В ГОСПОДАРЬКОМУ СУДОЧИНСТВІ

Національний авіаційний університет
проспект Любомира Гузара, 1, 03680, Київ, Україна
E-mail: kozurevav@ukr.net
ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0002-5466-9952>

Мета: у статті розглядаються теоретичні питання правового становища учасників позовного провадження в господарському судочинстві на основі аналізу норм чинного законодавства та наукових поглядів сучасних вітчизняних вчених. **Методи дослідження:** дослідження проведене з використанням класичних методів наукового пізнання: діалектичного, логічного, порівняльно-правового, аналізу. **Результати:** сформульовано систему загальних обов'язків учасників позовного провадження, наведено правове розуміння та використання статусу учасників позовного провадження в господарському судочинстві. **Обговорення:** проблеми застосування учасниками позовного провадження своїх прав та обов'язків, під час здійснення господарського судочинства.

Ключові слова: учасник позовного провадження; позовне провадження; третя особа.

Постановка проблеми та її актуальність.

На сьогоднішній день актуальність обраної нами теми тісно пов'язана з великою кількістю запитань щодо правового становища учасників позовного провадження в господарському судочинстві.

Аналіз останніх досліджень і публікацій.

Над дослідженням правового становища учасників позовного провадження в господарському судочинстві працює велика кількість науковців, серед них варто виділити наступних: І.А. Балюк, В.М. Дем'як, Т.В. Степанова, О.І. Харитонова, В.Д. Чернадчук та інші.

Виклад основного матеріалу.

Насамперед хотілося б зазначити, що позовне провадження у господарському судочинстві значно відрізняється своєю оперативністю та спрощеністю від аналогічних проваджень інших видів судочинства. Враховуючи, що при цьому, оперативність та спрощеність здійснення правосуддя, не повинні негативно впливати на рівень захисту прав та законних інтересів учасників таких проваджень. Отже, переважна більшість господарських справ вирішується

саме за допомогою позовного провадження, яке в свою чергу є основним, тобто «класичним» видом провадження у господарському судочинстві. Будь-який процес відбувається лише за обов'язкової наявності сторін спору.

Досліджуючи праці науковців, ми відмічаємо, що їх думки мають значні розбіжності щодо правового становища учасників позовного провадження. Навіть на сьогоднішній день можемо помітити, що вчені не можуть прийти до єдиної думки. Чинний ГПК України також не надає поняття «учасник господарського процесу», «учасник позовного провадження». Одна група вчених стверджує, що сторони спору є саме поняття «учасники господарського процесу». Наприклад, І.А. Балюк зазначає, що учасники господарського процесу – це суб'єкти, дії яких можуть сприяти правильному і швидкому розгляду спору, захисту прав і охоронюваних законом інтересів господарюючих суб'єктів [1, с. 44].

Однак можна відмітити, що це визначення не враховує обов'язкового наділення такого

суб'єкта процесуальними правами та обов'язками. Крім того, не завжди рішення суду захищає господарюючих суб'єктів. Так, у випадку розгляду справи, наприклад, за позовом Антимонопольного комітету України досить частими є винесення рішень на користь держави, а не суб'єкта господарювання.

У свою чергу, В.М. Дем'як наполягає, що учасниками господарського процесу мають визнаватися ті його суб'єкти, які мають відповідний диференційований процесуальний статус [2, с. 16]. Досліджуючи правовий статус учасника господарського процесу, В.М. Дем'як зазначає, що під ним необхідно розуміти суб'єктів господарського процесу, які мають процесуальну правоздатність і дієздатність та наділені диференційованим комплексом прав та обов'язків залежно від їх правового зв'язку та інтересу до розглядуваної господарським судом справи [2, с. 16].

С.С. Бичкова взагалі замість терміну «учасник позовного провадження» використовує словосполучення «особи, які беруть участь у справах позовного провадження», та визначає їх як наділених самостійною юридичною заінтересованістю, спрямованою на розв'язання матеріально-правового спору між сторонами, суб'єктів цивільних процесуальних правовідносин, які, реалізуючи принцип змагальності цивільного судочинства, вчиняють у суді певні процесуальні дії, захищаючи в порядку позовного провадження належні їм права, свободи та інтереси або у випадках, встановлених законом, права, свободи та інтереси інших осіб [3, с. 4].

Т.В. Степанова запропонувала визначення поняття «процесуальний статус учасника позовного провадження у господарському судочинстві» як системи соціально припустимих, встановлених господарським процесуальним законодавством і гарантованих державою прав та обов'язків особи як суб'єкта господарських процесуальних правовідносин [4, с. 4]. Слід зазначити, що позивач та відповідач навіть у випадках їх нез'явлення в судові засідання залишаються його учасниками.

Отже, враховуючи думки вчених, слід зазначити, що використання терміну «учасник

позовного провадження» є широким поняттям, яке регулюється господарським процесуальним законодавством, яке встановлює законодавцем права та обов'язки осіб як суб'єктів господарських процесуальних правовідносин.

Отже, порядок розгляду господарських справ має слідувати певним правовим процедурам. І будь-який учасник позовного провадження за будь-якими мотивами не має права перевищувати власні повноваження, надані такій особі процесуальним законом. Тобто спочатку повинно виникнути (з'явитися) право, а лише після цього можлива його реалізація. В іншому випадку постійний тиск, до якого можуть вдаватися сторони та інші учасники провадження, скоріше за все призведе до порушення прав всіх або деяких з учасників господарської справи та винесення незаконного і необгрунтованого судового рішення. Слід погодитися з А.О. Котляром, що право – це нематеріальний об'єкт. Його неможливо відчужити, а можливо лише надати право на здійснення відносно об'єкта певних дій [5, с. 241].

Аналізуючи права, надані сторонам та іншим учасникам господарського процесу, можна виділити загальні права, якими наділені всі учасники позовного провадження. На наш погляд, до загальних прав учасників позовного провадження необхідно віднести наступні:

а) бути своєчасно повідомленим про свої права, передбачені ГПК України, отримати їх роз'яснення;

б) брати участь у судових засіданнях;

в) наводити свої доводи і міркування з усіх питань, що виникають у ході судового процесу, заперечувати проти клопотань і доводів інших учасників провадження;

г) вимагати фіксування судового процесу за допомогою звукозаписувального технічного засобу;

д) за необхідності користуватися послугами перекладача;

е) користуватися електронними (цифровими) технологіями при реалізації своїх прав;

ж) вимагати відшкодування шкоди, завданої незаконними рішеннями, діями чи бездіяльністю суду або прокуратури в порядку,

визначеному законом.

Окресливши права, вважається доцільним, визначати процесуальний обов'язок учасника позовного провадження як забезпечену законом міру необхідної поведінки, яку зобов'язана процесуально-правовим приписом особа реалізувати в ході розгляду господарської справи задля задоволення законних вимог та інтересів інших учасників позовного провадження у господарському судочинстві.

С.С. Бичкова слушно класифікує всі процесуальні обов'язки сторін за належністю на загальні, тобто ті, якими, поряд зі сторонами, наділені й інші особи, які беруть участь у справах позовного провадження, та спеціальні, тобто ті, які властиві виключно сторонам. Загальні процесуальні обов'язки сторін, своєю чергою, за думкою вказаної дослідниці поділяються на основні та додаткові [6, с. 138]. До перших дослідниця відносить два основних загальних обов'язки:

1) для підтвердження своїх вимог або заперечень подавати усні наявні у них докази або повідомляти про них суд до початку розгляду справи по суті [5, с. 130-131];

2) добросовісно здійснювати свої процесуальні права і виконувати процесуальні обов'язки [5, с. 131].

Аналізуючи права учасників господарського процесу, встановлених чинним ГПК України та судовою практикою, доречною видається наступна система загальних обов'язків учасників позовного провадження:

а) добросовісно користуватися належними їм процесуальними правами (добросовісність у користуванні належними учаснику позовного провадження правами означає, що він не має права зловживати своїми правами);

б) виявляти взаємну повагу до прав і охоронюваних законом інтересів інших учасників позовного провадження та утримуватися від будь-яких дій, що свідчать про явну неповагу до суду або встановлених в суді правил;

в) вживати заходи щодо всебічного, повного та об'єктивного дослідження всіх обставин господарської справи;

г) додержуватися в судовому засіданні

встановленого порядку (в тому числі звертатися до суду словами «Ваша честь»; вставати, коли входить і виходить суд; давати пояснення та заслуховувати рішення господарського суду, стоячи);

д) беззаперечно виконувати вимоги судді, головуєчого в судовому засіданні;

е) доводити ті обставини, на які вонисилаються (обов'язок доказування).

Отже, особи, які захищають власний інтерес у справі, мають виокремлене процесуальне положення та статус, виходячи із завдань, які вони вирішують у господарській справі. Відповідно до ч. 1 ст. 41 ГПК України у справах позовного провадження учасниками справи є сторони та треті особи.

Науковці М.М. Михеєнко, В.В. Молдован та Л.К. Радзієвська зазначають, що під «сторонами» розуміються позивач і відповідач, тобто особа, що має право вимоги у спірному матеріальному правовідношенні (кредитор), та особа, на якій лежить зобов'язання (боржник). У процесі вказані особи стають відповідно позивачами і відповідачами [6, с. 176]. Саме господарське процесуальне законодавство не містить загального визначення поняття сторін судового процесу, проте визначає коло осіб, які можуть ними бути.

Деякі дослідники вказують, що позивачем у загальному сенсі цього слова є особа, яка подає позов до господарського суду [7]. Проте з таким визначенням не зовсім можна погодитися, оскільки не завжди позивач самостійно подає позовну заяву до господарського суду. Іноді замість нього це роблять інші особи (наприклад, прокурор, коли зачіпаються інтереси держави).

О.І. Харитонova характеризує позивача як особу, на захист суб'єктивних прав і охоронюваних законом інтересів якої відкривається господарська справа у суді та розпочинається господарський процес, а відповідача – як особу, яка за заявою позивача притягується до відповідальності за порушення чи оспорювання його права і охоронюваного законом інтересу [8, с. 57].

Таким чином, можна вважати, що таке визначення відповідача надає останньому негативний відтінок, оскільки, керуючись

вказаним визначенням, це завжди особа, яка «притягується до відповідальності», що не можна назвати вірним, оскільки в практиці господарських судів великий відсоток справ складають справи, в яких позов не задовольняється, тобто справа вирішується на користь відповідача і він, відповідно, не відчуває негативних наслідків винесеного судового рішення. Більш обґрунтованою на наш погляд, слід визнати позицію С.Я. Фурси, яка визначає позивача як особу, на захист порушених, оспорюваних, невизнаних суб'єктивних прав, свобод та охоронюваних законом інтересів порушується справа у суді; відповідача – як особу, яка вступає у процес або притягується судом до участі у справі за вказівкою і вимогою позивача [9, с. 135]. Саме вказана дефініція позивача чітко визначає його місце в процесі і підкреслює його відмінність від прокурора та інших осіб, які можуть вступити в процес з метою захисту прав та інтересів позивача. Проте таке визначення відповідача може акцентувати увагу лише на тому, що він вступає в процес або притягується судом до справи за «вказівкою і вимогою позивача», однак позивач вправі вимагати від суду залучення до справи судових експертів, третіх осіб, які не заявляють самостійних вимог на предмет спору, посадових осіб підприємств, організацій та державних органів. Отже таким чином, ми бачимо, що всі вони відповідають вказаній дефініції відповідача.

В цілому це можна охарактеризувати певним висновком, позивачем слід визнати особу, на захист порушених, оспорюваних, невизнаних суб'єктивних прав та охоронюваних законом інтересів якої порушується справа у суді, а відповідачем – особу, до якої заявлено позовні вимоги.

Досліджуючи право на позов, необхідно звернути увагу на те, що більшість дослідників чітко та однозначно пов'язують його з позивачем: зокрема, М.А. Гурвич зазначає, що право на позов визначається як «право вимоги позивача до відповідача, що сформувалось у сенсі можливості його примусового здійснення» [10, с. 44], а науковець С.І. Вільнянський визначає право на позов як матеріально-правову

вимогу позивача до відповідача [11, с. 179-181]. Але з цим не зовсім можна погодитися, оскільки, по-перше, позов у справі може бути подано також третьою особою, яка заявляє самостійні вимоги на предмет спору; по-друге, справи з однорідними вимогами та доказовою базою можуть бути об'єднані суддею в одне провадження, і в такому випадку права та обов'язки позивача отримає декілька осіб; по-третє, відповідач у справі має право подати зустрічний позов, вимоги до оформлення та порядку подачі якого повністю співпадають з вимогами до оформлення та порядку подачі позову позивачем у справі.

Таким чином, найбільш широким колом прав у господарському процесі володіють позивач, відповідач і третя особа, яка заявляє самостійні вимоги на предмет спору. Причому слід визнати, що вказані назви таких учасників є в певній мірі умовними, оскільки кожен із них, виходячи з позиції та вимог інших учасників, може перетворитися в іншого учасника, не змінюючи назву свого положення в господарському процесі.

Для прикладу, позивач у випадку подання відповідачем зустрічного позову формально залишається позивачем, але за вказаним зустрічним позовом стає фактично відповідачем. Так, Н.М. Трашкова до переліку доступних відповідачу засобів захисту включає заперечення процесуального і матеріального характеру, зустрічний позов, дії щодо укладення мирової угоди, а також дії, спрямовані на захист своїх інтересів при перевірці судових рішень у вищих судових інстанціях і при їх виконанні [12, с. 7-8]. І.С. Комаров до кола засобів захисту відповідача проти позову відносить позов, заперечення, мирову угоду та інші звернення до юрисдикційних органів та інших учасників процесу [13, с. 7].

При цьому аналогічним чином складається ситуація при вступі в процес третьої особи, яка заявляє самостійні вимоги на предмет спору. П.П. Заворотько та М.Й. Штефан вказують, що назва взята не тому, що така особа є зайвою в «чужому» спорі, а тому, що спір відбувається між двома сторонами, а вона є третьою особою, яка вступає в цей спір. Указана назва є суто

процесуальною та відбиває справжнє процесуальне становище відповідної особи у спорі між сторонами і немає потреби встановлювати їй нову назву [14, с. 89]. С.С. Бичкова зазначає, що відповідна назва не лише влучно відображає місце цих суб'єктів серед інших осіб, які беруть участь у справах позовного провадження, а й дає змогу усвідомити мету їх участі у справі – захист своїх прав, свобод та законних інтересів, відмінних від інтересів сторін [15, с. 75].

Проте більшість дослідників слушно зауважують, що позов третьої особи може бути заявлений як до обох сторін, так і до однієї з них. А.В. Смітюх визначає третіми особами, які заявляють самостійні вимоги на предмет спору (іменуються також третіми особами із самостійними вимогами) осіб, які вже вступають у порушену справу до прийняття господарським судом рішення для захисту власних матеріально-правових інтересів, подавши позов до однієї чи обох сторін [16, с. 91-92]. Д.М. Сібільов вказує, що треті особи із самостійними вимогами на предмет спору є учасниками процесу, що вступають у порушену справу з метою захисту власних інтересів, несумісних з інтересами позивача та відповідача [17, с. 19].

Автор підкреслює саме несумісність цих вимог з вимогами сторін процесу. Проте повністю з ними не можна погодитись, адже слід було б сказати, що несумісність може бути або з інтересами відповідача, або позивача, або їх разом. Так вони можуть бути сумісними з інтересами сторін лише частково, оскільки більше йдеться про повне або часткове неспівпадання інтересів сторін та такої третьої особи.

У господарському процесі статус третіх осіб, які заявляють самостійні вимоги на предмет спору, відрізняється застосуванням досудового врегулювання спору у випадках, передбачених законом. Отже, беручи до уваги ч. 1 ст. 50 ГПК України, можна говорити, що треті особи, які заявляють самостійні вимоги на предмет спору, можуть вступати у справу до прийняття рішення господарським судом, подавши позов до однієї або до обох сторін за умови вжиття заходів

досудового врегулювання спору у випадках, передбачених законом [18]. Критерієм допуску третіх осіб, які заявляють самостійні вимоги, до господарського процесу, є правовий зв'язок зі спірним матеріальним правовідношенням, з предметом спору. В свою чергу, в юридичній літературі предметом спору визнається матеріальний об'єкт, з приводу якого йде спір між позивачем і відповідачем [7]. На наш погляд, заявлення самостійної вимоги на предмет спору між сторонами, яка пред'являється по їх справі, ні в якій мірі не свідчить про наявність самостійних прав на предмет спору, які можуть бути визначені тільки рішенням суду після розгляду справи по суті.

Третіх осіб, які заявляють самостійні вимоги на предмет спору, слід відрізнити від співпозивачів, які можуть вступити в процес одночасно з порушенням справи і які між собою завжди мають однакові вимоги щодо предмета спору. Вимоги співпозивача завжди спрямовані до відповідача за первісним позовом, вимоги ж третьої особи із самостійними вимогами можуть бути звернені як до позивача або відповідача, так і одночасно до них обох. До того ж вимоги співпозивачів завжди між собою пов'язані, тоді як вимоги третьої особи із самостійними вимогами і позивача (співпозивача) можуть бути як пов'язані (в такому випадку третя особа направляє позов до відповідача), так і можуть виключати одне одного. При цьому М.О. Абрамов вважає, що третя особа із самостійними вимогами є не просто не співпозивачем по справі, а по суті являє собою іншого позивача, адже вступає у справу за власною ініціативою і з власними вимогами та інтересами щодо предмета спору [7]. Тому О.В. Бобровник пропонує замінити термін «третя особа, яка заявляє самостійні вимоги щодо предмета спору», іншим поняттям – «другий позивач». На його думку, така пропозиція зумовлена більш раціональним сприйняттям цього терміна, до того ж це дасть змогу не тільки скоротити його назву, а й відокремити його від третіх осіб, які не заявляють самостійних вимог щодо предмета спору [20, с. 5].

Висновки. Підсумувавши вищевикладене,

можна зробити висновок, що правильне розуміння та використання правового статусу учасників позовного провадження, дозволяє не порушувати учасниками даних відносин своїх прав та обов'язків, під час здійснення господарського судочинства, а тим самим покращити рівень судочинства в Україні.

Насамперед нами було аргументовано, що сторонами в позовному провадженні є юридично заінтересовані особи, матеріально-правовий спір між якими є предметом розгляду і вирішення у господарському судочинстві, дії чи бездіяльність яких щодо іншого учасника (учасників) позовного провадження тягнуть обопільні матеріально-правові або процесуальні наслідки. Також, визначено, що позивачем слід визнати особу, на захист порушених, оспорюваних, невизнаних суб'єктивних прав та охоронюваних законом інтересів якої порушується справа у суді, а відповідачем – особу, до якої позивачем заявлено позовні вимоги у суді.

Визначена некоректність визнання належності права на позов лише позивачеві, оскільки по-перше, позов у справі може бути подано також третьою особою, яка заявляє самостійні вимоги на предмет спору; по-друге, справи з однорідними вимогами та доказовою базою можуть бути об'єднані суддею в одне провадження, і в такому випадку права та обов'язки позивача отримає декілька осіб; по-третє, відповідач у справі має право подати зустрічний позов, вимоги до оформлення та порядку подачі якого повністю співпадають з вимогами до оформлення та порядку подачі позову позивачем у справі.

Література

1. Балюк І.А. Господарське процесуальне право: навч.-метод. посіб. для самост. вивч. дисц. Київ: КНЕУ, 2002. 248 с.
2. Дем'як В.М. Учасники господарського процесу у позовному провадженні: автореф. дис. ... канд. юрид. наук: спец. 12.00.04. НДІ приват. права і підприємництва НАПрН України. Київ, 2012. 19 с.
3. Бичкова С.С. Цивільний процесуальний правовий статус осіб, які беруть участь у

справах позовного провадження: автореф. дис. ... д-ра юрид. наук: 12.00.03. Ін-т держави і права ім. В.М. Корецького НАН України. Київ, 2011. 36 с.

4. Степанова Т.В. Теоретико-правові засади процесуального статусу учасників позовного провадження у господарському судочинстві: автореф. дис. ... д-ра юрид. наук: спец. 12.00.04. Київ, 2018. 39 с.

5. Котляр А.О. Виключні права: поняття, ознаки та правова природа. *Вісник Національного університету «Юридична академія України ім. Ярослава Мудрого»*. 2012. № 2 (9). С. 239 – 248

6. Бичкова С.С. Обов'язки сторін у справах позовного провадження. *Науковий вісник Львівського державного університету внутрішніх справ*. 2010. № 4. С. 129 – 139.

6. Михеенко М.М., Молдован В.В., Радзиевская Л.К. Сравнительное судебное право: учеб. Киев: Лыбедь, 1993. 328 с.

7. Чернадчук В.Д., Сухонос В.В., Нагребельний В.П., Лук'янець Д.М. Господарське процесуальне право: підручник. 2-ге вид., перероб. і доп. URL: <http://essuir.sumdu.edu.ua/handle/123456789/50282>

8. Науково-практичний коментар Господарського процесуального кодексу України / Є.О. Харитонов [та ін.]; ред. О.І. Харитонova. Київ: Істина, 2006. 272 с.

9. Цивільний процесуальний кодекс України: наук.-практ. коментар: у 2 т. / за заг. ред. С.Я. Фурса. Київ: Вид. Фурса С.Я.: КНТ, 2007. Т. 1. 915 с.

10. Гурвич М.А. Право на иск / отв. ред. А.Ф. Клейнман. Москва: Изд-во АН СССР, 1949. 216 с.

11. Вільнянський С.І. Лекції по радянському цивільному праву. Харків: Вид-во Харківського ун-ту, 1958. Ч. 1. 339 с.

12. Трашкова Н.М. Защита ответчика в гражданском процессе: автореф. дис. ... канд. юрид. наук: спец. 12.00.15. МГУ им. М.В. Ломоносова. Москва, 2009. 26 с.

13. Комаров И.С. Защита ответчика против иска в гражданском и арбитражном процессе: дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.15. УрГЮА. Екатеринбург, 2012. 221 с. URL:

<http://www.twirpx.com/file/1330546/>.

14. Заворотко П.П., Штефан М.Й. Учебный пособие з радянського цивільного процесуального права. Вип. 2: Особи, які беруть участь у справі позовного провадження. Київ: Вид-во Київського ун-ту, 1967. 107 с.

15. Бичкова С.С. Треті особи у цивільному процесі України: поняття, ознаки і види. *Цивільне право та цивільний процес: актуальні питання*. 2010. № 9. С. 75 – 78.

16. Смітюх А.В. Учасники господарського процесу. Господарське процесуальне право: підручник / за ред. О.П. Подцерковного, М.Ю. Каргузова. Харків: Одиссей, 2011. С. 70 – 112.

17. Сібільов Д.М. Участь третіх осіб у цивільному судочинстві: автореф. дис. ... канд. юрид. наук: спец. 12.00.03. Нац. юрид. акад. України ім. Ярослава Мудрого. Харків, 1998. 19 с.

18. Господарський процесуальний кодекс України від 06 лист. 1991 р. № 1798-ХІІ. URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/1798-12/page/>

20. Бобровник О.В. Треті особи в цивільному процесі: автореф. дис. ... канд. юрид. наук: спец. 12.00.03. Київ. нац. ун-т ім. Тараса Шевченка. Київ, 2009. 21 с.

References

1. Baljuk I.A. *Gospodars'ke procesual'ne pravo: navch.-metod. posib. dlja samost. vyvch. dysc.* Kyi'v: KNEU, 2002. 248 s.

2. Dem'jak V.M. *Uchasnyky gospodars'kogo procesu u pozovnomu provadzhenni: avtoref. dys. ... kand. juryd. nauk: spec. 12.00.04. NDI pryvat. prava i pidpryjemnyctva NAPrN Ukrainy.* Kyi'v, 2012. 19 s.

3. Bychkova S.S. *Cyvil'nyj procesual'nyj pravovyj status osib, jaki berut' uchast' u spravah pozovnogo provadzhennja: avtoref. dys. ... d-ra juryd. nauk: 12.00.03. In-t derzhavy i prava im. V.M. Korec'kogo NAN Ukrainy.* Kyi'v, 2011. 36 s.

4. Stepanova T.V. *Teoretyko-pravovi zasady procesual'nogo statusu uchasnykiv pozovnogo provadzhennja u gospodars'komu sudochynstvi: avtoref. dys. ... d-ra juryd. nauk: spec. 12.00.04.* Kyi'v, 2018. 39 s.

5. Kotljar A.O. *Vykljuchni prava: ponjattja, oznaky ta pravova pryroda. Visnyk Nacional'nogo universytetu «Jurydychna akademija Ukrainy im. Jaroslava Mudrogo».* 2012. № 2 (9). S. 239 – 248

6. Bychkova S.S. *Obov'jazky storin u spravah pozovnogo provadzhennja. Naukovyj visnyk L'viv'skogo derzhavnogo universytetu vnutrishnih sprav.* 2010. № 4. S. 129 – 139.

6. Myheenko M.M., Moldovan V.V., Radzievskaja L.K. *Sravnitel'noe sudebnoe pravo: ucheb.* Kiev: Lybed', 1993. 328 s.

7. Chernadchuk V.D., Sukhonos V.V., Nagrebel'nyj V.P., Luk'janec' D.M. *Gospodars'ke procesual'ne pravo: pidruchnyk. 2-ge vyd., pererob. i dop.* URL: <http://essuir.sumdu.edu.ua/handle/123456789/50282>

8. *Naukovo-praktychnyj komentar Gospodars'kogo procesual'nogo kodeksu Ukrainy / Je.O. Harytonov [ta in.]; red. O.I. Harytonova.* Kyi'v: Istyna, 2006. 272 s.

9. *Cyvil'nyj procesual'nyj kodeks Ukrainy: nauk.-prakt. komentar: u 2 t. / za zag. red. S.Ja. Fursa.* Kyi'v: Vyd. Fursa S.Ja.: KNT, 2007. T. 1. 915 s.

10. Gurvich M.A. *Pravo na ysk / otv.* red. A.F. Klejnman. Moskva: Izd-vo AN SSSR, 1949. 216 s.

11. Vil'njans'kyj S.I. *Lekcii' po radjans'komu cyvil'nomu pravu.* Harkiv: Vyd-vo Harkivs'kogo un-tu, 1958. Ch. 1. 339 s.

12. Trashkova N.M. *Zashhita otvetchika v grazhdanskom processe: avtoref. dis. ... kand. juryd. nauk: spec. 12.00.15. MGU im. M.V. Lomonosova.* Moskva, 2009. 26 s.

13. Komarov I.S. *Zashhita otvetchika protiv iska v grazhdanskom y arbitrazhnom processe: dis. ... kand. juryd. nauk: 12.00.15. UrGJuA. Ekaterynburg, 2012. 221 s.* URL: <http://www.twirpx.com/file/1330546/>.

14. Zavorot'ko P.P., Shtefan M.J. *Uchbovyj posibnyk z radjans'kogo cyvil'nogo procesual'nogo prava. Vyp. 2: Osoby, jaki berut' uchast' u spravi pozovnogo provadzhennja.* Kyi'v: Vyd-vo Kyi'vs'kogo un-tu, 1967. 107 s.

15. Bychkova S.S. *Treti osoby u cyvil'nomu procesi Ukrainy: ponjattja, oznaky i vydy. Cyvil'ne pravo ta cyvil'nyj proces: aktual'ni pytannja.* 2010.

№ 9. S. 75 – 78.

16. Smitjuh A.V. Uchasnyky gospodars'kogo procesu. Gospodars'ke procesual'ne pravo: pidruchnyk / za red. O.P. Podcerkovnogo, M.Ju. Kartuzova. Harkiv: Odissej, 2011. S. 70 – 112.

17. Sibil'ov D.M. Uchast' tretih osib u cyvil'nomu sudochynstvi: avtoref. dys. ... kand. juryd. nauk: spec. 12.00.03. Nac. juryd. akad.

Ukrai'ny im. Jaroslava Mudrogo. Harkiv, 1998. 19 s.

18. Gospodars'kyj procesual'nyj kodeks Ukrainy vid 06 lyst. 1991 r. № 1798-XII. URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/1798-12/page/>

20. Bobrovnyk O.V. Treti osoby v cyvil'nomu procesi: avtoref. dys. ... kand. juryd. nauk: spec. 12.00.03. Kyi'v. nac. un-t im. Tarasa Shevchenka. Kyi'v, 2009. 21 s.

V. Kozyrieva

LEGAL STATUS OF THE PARTICIPANTS IN THE LAWSUIT IN THE ECONOMIC PROCEEDINGS

National Aviation University
Liubomyra Huzara Avenue, 1, 03680, Kyiv, Ukraine
E-mail: kozurevav@ukr.net

Purpose: the article discusses theoretical issues of the legal status of participants in lawsuits in economic proceedings based on an analysis of the current legislation and the scientific views of modern Russian scientists. **Methods of research:** the study was carried out using classical methods of scientific knowledge: dialectic, logical, comparative legal, analysis. **Results:** formulated system of common obligations of participants in a lawsuit is formulated, a legal understanding and use of the status of participants in a lawsuit in economic proceedings are given. **Discussion:** problems of the use by participants of lawsuits of their rights and obligations in the implementation of economic proceedings.

To date, the relevance of our chosen topic is closely related to the large number of questions about the legal status of participants in litigation in commercial litigation.

A large number of scholars are working on the study of the legal status of participants in litigation in commercial litigation, among them, it is worth noting the following: I.A. Balyuk, V.M. Demyak, T.V. Stepanova, O.I. Kharitonova, V.D. Chernadchuk, J. Pitts and others.

First of all, I would like to note that litigation in commercial litigation differs significantly in its efficiency and simplification from similar proceedings in other types of litigation. Given that, at the same time, the efficiency and simplification of the administration of justice should not negatively affect the level of protection of the rights and legitimate interests of the participants in such proceedings. The current Code of Civil Procedure of Ukraine also does not provide the concept of «participant in the economic process», «participant in the lawsuit». First of all, we argued that the parties to the claim are legally interested persons, a substantive dispute between which is the subject of consideration and resolution in commercial litigation, whose actions or omissions in relation to another participant (participants) in the proceedings entail mutual substantive or procedural consequences.

The incorrect recognition of the right to sue only to the plaintiff was determined, because first, the lawsuit in the case can also be filed by a third party who claims independent claims on the subject of the dispute; secondly, cases with homogeneous requirements and evidence can be combined by a judge into one proceeding, in which case the rights and obligations of the plaintiff will be given to several persons; thirdly, the defendant in the case has the right to file a counterclaim, the requirements for registration and filing procedure of which completely coincide with the requirements for registration and procedure for filing a claim by the plaintiff in the case.

Keywords: participant in the lawsuit; lawsuit; third party.